

TABERNARIA

INSTRUKZIOAK BOTATZEKO
ONDO BAT KAÑA

Patxo Telleria

AKTOREA: Mikel Martinez

TARTEAN teatroa

TABERNARIA

(INTRUKZIOKAK BOTATZEKO ONDO BAT KAÑA)

Ikusleak taberna batean daude.

Barraren gainean lore sorta bat eta zerbeza kopa bat, hutsik.

Argia egiten denean tabernaria sartzen da, kaletik tabernara.

(Testua eta ekintzak amaieratik hasierara doaz, párrafo batetik aurrekora. Parrafoen artean akzioa gelditu, izoztu egiten da tarte labur batez eta musika bat entzuten da.)

Agur..! ... Ondo pentsatuta, ez nago damututa. Ezta lotsatuta ere. Denboran atzera egiterik banu, berriro gauza bera egingo nuke. Une honetan ez daukat ezer galtzerik. Eta ezer galtzerik ez izateak sekulako askatasuna ematen du. Horrek eman dit ausardia eta ez alkoholak.

(Publiko arteko emakume bati begira)

Ezer gutxi dakit zutaz, ez dakit ezta... bakarrik ala norbaitekin bizi zaren. Molestatu bazaitut, ahaztu gertatutakoa, edo gogoratzekotan, gogoratu zaitez bakarrik urte guzti hauetan gosaria prestatu dizun profesional isilaz. Baina menturaz nire hitzak ez baditu haizeak eraman... badakizu non nagoen, nahi duzunean eta nahi duzunerako.

(Geldi: Abrigoa kentzen)

Baina joan baino lehen, gauza bat esan nahi dizuet, bi, hobeto esanda. Eta bigarren gauza, espero dudala sikeran hemendik kaña bat ondo botatzen ikasita aterako zaretela. Badakizue: sei urrats, sei. Lehenengoa, gaizki esanak barkatu eta ondo esanak, baldin eta egon badira, gogoan hartu. Bezero zoragarriak izan zarete. Gogoan izango zaituztet. Beti.

(Geldi: Abrigoa eskegi)

Baina... zer esan dut!! Zer egin dut!! Ez naiz ni izan!! Alkohola izan da. Kaña bat, besterik ez, baina... esan dizuet! Alkoholak kalte egiten dit, kalte! Barkatu, Hau lotsa!! Hau lotsa... Eta zuek ere, barkatu espektakulo lamentagarri honengatik.

(Geldi: eskuak erreguka)

Sara! Nere bihotzeko Sara! Prestatu dizkizudan 2345 gosariek hau esateko konfiantza ematen didate. Ole zure begiak, ole zure gerria, ole, ole eta ole, guapa eta guapa!! Maite zaitut ate horretatik sartu zinen lehenengo unetik, orain hamar urte. Ez dugu asko hitz egin, zure izena baino ez dakit, Sara, baina maite zaitut, morena! Eta agian zuk ere ni, izan ere plaza honetan taberna asko daude, kafe onarekin eta tabernari gazteagoekin. Eta hala ere zu beti etorri zara hona. 2345 aldiz. Hori maitasuna ez bada, zer da? Maitasuna niganako edo nire kroasan tostatuenganako, baina maitasuna, behinik behin! Goazen hemendik! Urrutira! Biok elkarrekin! Kroasanak tostatu nahi dizkizut osasunean eta gaixoaldian, heriotzak banandu arte!!

(Geldi: loreak Sarari eskeintzen)

Loreak ikusi eta zorakeria bat egitea bururatzen zait... Baina ez... kendu hori burutik. Kendu. Hartu dudan kaña hori da. Debekatuta daukat, kontrola galtzen dut edanda gero. () Kontua da... zoragarria litekeela ausartzea. Gure artean dagoen batek sekulako sustoa hartuko luke! Ez dut uste grazia handirik egingo zionik. Edo agian bai. Agian sekulako poza emango nioke. Agian esango lidake, “Ba zen garaia, motel, hamar urte daramat itxoiten!”

(Geldi: bi besoak altxatuta: torero)

Lore puta hauek!!! Muturra behar da, gero, lore puta hauek niri erregalatzako!!! Nor uste dute naizela? (Nagusiaren kuadroari) Zer uste duzue naizela? Eta nik, ergel honek “milesker zuri, andrea, benetan ” esan diot. “Milesker zuri”, babua ni!! Buruan neukana esan behar nion. Eta une horretan gauza asko nuen buruan. Esatebaterako: burbuila turistikoak eztanda egingo al dizue muturrean!! Hori esan behar nion. Eta segituan loreak zakarrontzira bota.

(Geldi: eskua paperrontzian)

Nor dago turisten kontra? Ni ez. Zer du txarrik, turismoak? Zer du txarrik turismo sistema honek? Dirua dakar, lanpostuak sortzen ditu... Bai, turismoaren irabaziak esku gutxitara doaz, baina horretaz aparte, zer du txarrik turismo sistema honek? (...) Bai, ados, turismoak lanpostu prekarioak sortzen ditu, baina irabaziak esku gutxitara doazela eta lan prekarioa sortzen duela kenduta, zer du ba txarrik turismo sistema honek?

(...) Bai, Arrazoi, bertoko biztanleei etxebizitzaren prezioa garestitzen zaie. Baina irabaziak esku gutxitara doazela, lan prekarioa sortzen duela eta bertokoentzat bizimodua garestitzen dela kenduta, zer du ba txarrik turismo sistema honek? (...) Beno, bai, ingurogiroaren inpaktoa, bai. Baina irabaziak esku gutxitara doazela, lan prekarioa sortzen duela, bertokoentzat bizimodua garestitzen dela eta ingurogiroa kaltetzen dela kenduta, zer du txarrik turismo sistema honek? (...) Bai, egia, turismo masiboak dena berdintzeko joera du, hiriek, herriek, euren nortasuna galtzen dute, euren idiosinkrasia. Baina irabaziak esku gutxitara doazela, lan prekarioa sortzen duela, bertokoentzat bizimodua garestitzen dela, ingurogiroa kaltetzen dela eta idiosinkrasia galtzen dela kenduta, zer du txarrik turismo sistema honek? (...) Baita: turismoa baldin bada herri baten industria bakarra, morroien gizarte bat sortzen duzu, serbitzarien gizarte bat, garapenerako beharrezkoa den I+D horretatik guztiz urrun, baina irabaziak esku gutxitara doazela, lan prekarioa sortzen duela, bertokoentzat bizimodua garestitzen dela, ingurogiroa kaltetzen dela, idiosinkrasia galtzen dela eta serbitzarien gizarte bat sortzen dela kenduta, zer du txarrik turismo sistema honek? Ezer ez. Dirua dakar. Eta dirua dena omen da bitzitza puta honetan!! Beraz, turismo sistema puta honek dena du ona, eta kitto!!!

(Geldi: ikusle bati atzamarrez)

Beno, kitto! Hau izan da kaña bat ondo botatzeaz esan behar nuen guztia. Hemen dago... Hemen zegoen, edan baino lehenago. Kristalean ikusten diren aparrezko zirkulu konzentrikoek adierazten dute kaña ondo botata zegoela. Ez duzu genio bat izan behar hau egiteko. Gauza bakarra behar duzu: denbora hartzea. Baina denbora hartzea, dirudienez, “antiekonomikoa” da. Kaña ahalik eta azkarren bota behar da, bezeroak azkar edan eta hurrengo bezeroari tokia egiteko. Tokia behar da, turista asko etorriko direlako. Eta ondo dago turistak etortzea. Nor dago turisten kontra?

(Geldi: “jakina”-ren gestua: bi eskuak alboetara)

(“*Y te sacarán los ojos...*”) Ez nuke nire kuitaz hitz egin beharko. Tabernaria entzuteko dago, ez entzuna izateko. Hitz egin izan banu inoiz, inoiz nire barrua askatu izan banio bezeroren bati, akaso gaur gauean, nire ohea berotuko lukeen emakume baten gorputza senti nezake. Baina tira, ez zaituztet gogaituko nire bizitza pribatuarekin. Gainera, ez da interesgarria. (sartu barrara) Lau horma hauen artean hogeitamar urte eman ditut... alperrikaldu ditut. Ez naiz zoriontsua izan, baina hori ez da txarrena. Txarrena da, zoriona ez dudala faltan bota izan.

(Geldi: burumakur barra gainean)

Ahhh! A ze plazerra! Gozoa benetan!! Medikua haserretuko zait, alkoholak kalte egiten dit, kalte. Urteak ziren edaten ez nuela. Azkeneko aldiz, nagusiaren semea jaio zenean. Hain zuzen ere orain tabernako nagusia dena jaio zenean. Bataiora konbidatu ninduen nagusi zaharrak. Estimua handian ninduen. Tabernan lau kamarero geunden eta ni bakarrik konbidatu ninduen. Bataio osoa negarrez eman zuen umeak. Bere aitari esan nion, txantxaz: “hau jefe izateko jaioa da, Jauna!” Ez nintzen okertu. Nagusi zaharra hil eta bera agintean jarri zenetik, fakturazioa bikoiztu egin du, eta plantilla erdian utzi. Genio bat da. Txikitan nere besoetan izan nuen. Mutil koskorra zelarik, kaña ondo botatzen erakutsi nion. Nola da esakune hori...? “Cría cuervos...”

(Geldi: hegoak irudikatuz besoekin)

Seigarren eta azken urratsa. **Bigarren aldiz erreposoan utzi ondoren**, kopa aparrez beteko dugu goraino, ertzak gainditu arte, txorrota apurtxo bat irekiz. Badago. Erreparatu aparraren hiru geruzei: goian, burbuila lodiez osaturikoa, azpian burbuila finagoez, eta beherago lanbro moduko bat, goraka egin nahi duten burbuilatxoez osatua. Edateko gogoa ematen dit! Baina ezin dut, bi arrazoiengatik. Eta bigarren arrazoa, alkoholak kalte egiten didala. Lehenengo arrazoa, profesional bat naizela. Dena den, gaur sekulako korapiloa sentitzen dut barruan, eta... ze arraio, popatik hartzera!

(Geldi: garagardoa edan)

Tabernariak trago batez edaten du kaña osoa.

Bostgarren urratsa. **Kaña erreposoan utzi bigarren aldiz**. Presarik gabe. Nagusi zaharrak gorai patzen zidan denbora patxadaz hartzeko nire doai hau. “Zure ondoan, denborak atzera egiten duela ematen du, eta ez aurrera!” Nagusi berriak, bere semeak, gauza bera pentsatzen du, baina berarentzat defektua da. Begira, begira nola igotzen diren burbuilak, bakoitza munduan bere tokia aurkitu nahiean bezala! Batzuetan, basoari begira jarri eta horrelako burbuila bat naizela pentsatzen dut... neure tokia bilatzen, beste milaka burbuilen artean. Nire tokia aurkitu dut nik? Lehen baietz uste nuen, hau zela, taberna hau. Hain ziur nengoen horretaz, ze ez naiz inoiz saiatu besterik aurkitzen. Bakarrik bizi naiz. “Emakumeren bat topatu beharko zenuke”, esaten zidaten. Eta topatu, topatu nuen. Aspaldi. Arazoa da berak jakin ere ez dakiela. Topatu dudala. Ez du inoiz jakin, eta ez du jakingo, jada beranduegi da... beranduegi. Ondo pentsatuta, ni ez

naiz goraka dihoazen burbuila horietako bat, burbuila horiek azalera iritsi eta aidean desagertzen dira, aske. Ni koparen kristalari pegatuta geratu diren horietako bat naiz... Mugitzeko, gora egiteko, askatzeko beldurrez. Beno... bosgarren urratsa izan da hau: kaña erreposoan utzi bigarren aldiz.

(Geldi: Basoa hartuz txorrota edo barraren azpitik)

Laugarren urratsa! **Zerbeza lehenengo aldiz erreposatu ondoren**, txorrotaren azpian jarri, lehen bezala, bi atzamarreko distantzian eta berrogeita hamar gradutako inklinazioarekin, koparen bi heren bete arte.

(Geldi: Basoa hartuz txorrota edo barraren azpitik)

Hirugarren urratsa! **Behin koparen heren bat bete ondoren**, erreposatzen uzten da, baina lehenago kolpetxo bat emango diogu, burbuilak azkarrago igo daitezten. Kolpearena beste detaile bat da, eta lehen esan dut, detaileak inportanteak direla. Kaña on eta txar baten arteko aldea, detaile txikiek erabakitzen dute.

(Geldi: Basoa hartuz txorrota edo barraren azpitik)

Bigarren urratsa! **Behin kopa freskaturik**, txorrotaren azpian jarriko dugu, adi!, bi hatzamarreko distantzian, eta berrogeita hamar gradutako inklinazioarekin, heren bat bete arte.

(Geldi: Basoa hartuz txorrota edo barraren azpitik)

Lehenengo urratsa: **kopa busti eta freskatu**. Honek, kopa bustitzearenak eta freskatzearnak, detaile txikia ematen du, eta tabernari askok ez dute haintzat hartzen, baina detaileak inportanteak dira.

(Geldi: Basoa hartuz txorrota edo barraren azpitik)

Loreak ikusten dituzue? Hemengo betiko bezeroek, seguraski erreparatu diote detaileari. Eta arraro somatu. Hemen ez da inoiz egoten lorerik. Gaur bai. Nagusiaren andreak oparitu dizkit. Detaile bat da. Loreak oparitzen dizkidaten lehenengo aldia da. Nik neuk ere ez diot inoiz lorerik oparitu inori. Ez zait burutik pasatu ere egin. Romantizismoak romantikeria iruditzen zaizkit. Baina detaile bat da. Gutxitan azaltzen da hemendik nagusiaren andrea. Baina gaur etorri da, eta nik nagusiarekin hitz egin eta gero, berak lore sorta hau oparitu dit, eta eskerrik asko guztiagatik esan dit. Eta nik “Milesker zuri ere, Andrea, bihotzez, milesker zuri ere” erantzun diot, eta uste dut benetan esan diodala. Esan nahi dut, berak ez zuela

inolako beharrik detaile hori izateko, eta hala ere... Eskertzekoa da. Baina... tira, lanera! Sei urrats hartu behar ditugu kontutan. Sei.

(Geldi: 6 atzamar)

Kaña bat ondo botatzeko instrukzioak, beraz... Ez da azaltzeko zaila, baina ez dakit nola moldatuko naizen. Apur bat urduri nago, arraro egiten zait hainbesteko protagonismoa hartzea. Aurpegi ezagun batzu ikusten ditut, betiko bezero batzu... Arratsaldeon, Sara. Arraro egiten zait “arratsaldeon” esatea. Normalean “egun on” esaten diot beti, egunero egunero, gosaltzera datorrenean. “Egun on, Sara”. Ez dugu besterik esan behar, nik badakit zer ipini behar diodan, kafesne epela eta kroasana plantxan, eta berak badaki zenbat ordaindu behar duen, bi euro eta berrogeitamar. Egunon. Ez dugu besterik esan behar.

(Geldi: amantala eskegi)

Hasi baino lehen ekitaldi xume honen zergatia azaldu behar dizuet. Gaur nagusiarekin hitz egin dut. Bere emaztearekin etorri da tabernara, aspaldiko partez. Nire finikitoa negoziatzera etorri da. Plantilla murriztu beharra dagoela eta nire lan egiteko erritmoa ez dela egoera berrira ondo egokitzen... Niri paradojiko iruditu zait, turismoari esker negozioa hobeto doanean, plantilla murriztea, baina nagusiak ondo azaldu dit, eta ulertu diodala uste dut. Ezingo nizueke errepikatu, baina berak ondo azaldu dit. Asko daki ekonomiaz. Ondo hartu dut. Beste gauza asko egiteko denbora izango dut. Kontua da nire betiko bezeroei agur esan nahi nizuela eta beno... bide batez, hainbeste urtetan baturiko jakinduriaren parte bat eskeini, joan baino lehen, ahaztu baino lehen, haizeak eramane dezan baino lehen. Nire ondarea, nolabait esanda. Kaña bat ondo botatzen erakutsi nahi dizuet.

(Geldi: eskua kañeroan)

Beno. Gaitezen hasi. Instrukzioak botatzeko ondo bat kaña: honetara hitzaldi etorriak ongi, andreak jaun asko Eskerrik. Kaixo!

(Geldi: agurtzen)

Amaiera

